

**НИЗОМИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

**МАЪМУРИЙ ХУҚУҚ
ФАНИНИНГ ЎҚУВ ДАСТУРИ**

Билим соҳаси: 100000 – Таълим

Таълим соҳаси: 110000 – Таълим

Таълим йўналиши: 60112100 - Миллий ғоя, маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими

Фан/модуль коди МН408	Ўқув йили 2025- 2026	Семестр 8	Кредитлар 8	
Фан/модуль тури Танлов	Таълим тили Ўзбек/рус		Ҳафтадаги дарс соатлари 8	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулоти (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Маъмурий ҳуқуқ	120	120	240
2.	<p>I. Фаннинг мазмуни.</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – Маъмурий ҳуқуқ масалалари тўғрисидаги тушунча ва услубларни ўрганиш, маъмурий ҳуқуқни ўзига хос хусусиятларини ифодаловчи асосий қоида ва тамойилларни ўзлаштириш ҳамда умумназарий билимларнинг амалий фаолиятдаги аҳамиятини англашдан иборат.</p> <p>Фаннинг вазифаси - маъмурий ҳуқуқий муносабатлар ҳақида, бу муносабатларни тартибга солишнинг ҳуқуқий аҳамияти ҳақида илмий дунёқарашни ҳамда уларнинг кейинги маъмурий ҳуқуқий фаолиятларда норматив ҳужжатларни шарҳлаш ва қўллаш моҳаратини ўрганилади.</p> <p>Маъмурий қонунчилик тўғрисида билимларни шакллантириш, бу билимларни амалда қўллаш кўникмаларини ҳосил қилиш, аниқ ҳаётий вазиятлар юз берганда маъмурий норматив ҳужжатларни шарҳлаш ва қўллаш моҳарати ўрганилади.</p> <p>Таълим тизимини бошқариш, таълим соҳасидаги давлат хизмати тушунчаларига эга бўлиш ва вояга етмаганлар маъмурий ҳуқуқбузарлигининг олдини олишда шахс ва жамият манфаатларидан келиб чиқиб масалаларни хал этиш уқуви ва малакаси шакллантирилади. Маърифий ва тарбиявий вазифаларни бажариб, замонавий ижтимоий сиёсий ҳаётда ижобий хулқ атворини шакллантиришга ёрдам беради.</p> <p style="text-align: center;">II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулоти)</p> <p style="text-align: center;">III. Фан таркибига қуйидаги мавзулар кирди:</p> <p>I – МОДУЛЬ. Маъмурий ҳуқуқ фани – давлат бошқаруви тизимининг асосий манбаи сифатида.</p> <p style="text-align: center;">1-мавзу: Маъмурий ҳуқуқ предмети ва методи.</p> <p>Маъмурий ҳуқуқ тушунчаси, маъмурий ҳуқуқ - ҳуқуқ тармоғи сифатида, маъмурий ҳуқуқ манбалари тушунчаси ва уларнинг турлари, маъмурий ҳуқуқ тизими ҳақида тушунча ва билимларни шакллантириш</p> <p style="text-align: center;">2-мавзу: Давлат бошқарувининг умумий тавсифи</p> <p>Бошқарув тушунчаси ва турлари. Ижтимоий бошқарув. Давлат</p>			

бошқаруви тушунчаси, ўзига хос хусусиятлари ва турлари. Давлат бошқаруви функциялари. Давлат бошқарувининг асосий функциялари

3-мавзу: Маъмурий –ҳуқуқий нормалар

Маъмурий ҳуқуқий нормалар тушунчаси, маъмурий ҳуқуқий нормалар тушунчаси ва уларнинг турлари ҳақида тушунча ва билимларни шакллантириш

4-мавзу: Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар

Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар тушунчаси ва уларнинг турлари, маъмурий ҳуқуқий муносабатларнинг вужудга келиши, ўзгариши ва бекор бўлиши асослари ҳақида тушунча ва билимларни шакллантириш

5-мавзу: Маъмурий –ҳуқуқ субъектлари

Маъмурий ҳуқуқ субъекти тушунчаси. Маъмурий ҳуқуқ субъектларининг ҳуқуқ лаёқати ва муомала лаёқати

6-мавзу: Давлат бошқаруви органлари

Давлат органлари тушунчаси ва хусусиятлари. Ижро ҳокимияти органлари тушунчаси ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари. Ижро ҳокимияти органлари тизимини ташкил этиш ва улар фаолиятининг асосий принциплари.

7-мавзу: Таълим тизимини бошқариш

Таълим соҳасини бошқариш тушунчаси, таълим соҳасини бошқаришда давлат ҳокимияти органларининг ваколати, таълим тизимини бошқариш ҳақида тушунча ва билимларни шакллантириш.

II – МОДУЛЬ. Маъмурий –ҳуқуқий муносабатларнинг юзага келиш асослари.

8-мавзу: Давлат хизмати

Маъмурий ҳуқуқ ва давлат хизматининг ўзаро муносабати. Давлат хизмати тушунчаси ва мазмуни. Давлат хизмати принциплари. Давлат хизмати мақсади, вазифалари ва функциялари

9-мавзу: Давлат хизматчилари

Давлат хизматчилари тушунчаси. Давлат хизматчиларининг ҳуқуқий мақоми ва улар учун ўрнатилган кафолатлар. Давлат хизматчиларига қўйиладиган этик талаблар, чекловлар ва таъқиқлар. Давлат хизматчиларининг таснифи. Давлат хизматини ўташ тушунчаси ва тартиби. Давлат хизматчиларини аттестациядан ўтказиш

10-мавзу. Маъмурий –ҳуқуқий шакллар ва услублар

Маъмурий-ҳуқуқий шакллар тушунчаси. Маъмурий-ҳуқуқий шаклларнинг турлари. Давлат бошқаруви услублари тушунчаси ва хусусиятлари. Давлат бошқаруви услубларининг турлари. Ишонтириш ва

рағбатлантириш.

11-мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарлик

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси ва юридик хусусиятлари. Маъмурий ҳуқуқбузарликнинг ўзига хос хусусиятлари. Маъмурий ҳуқуқбузарлик таркиби.

12-мавзу. Маъмурий жавобгарлик

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ва унинг принциплари. Вояга етмаганларнинг маъмурий жавобгарлиги. Мансабдор шахсларнинг маъмурий жавобгарлиги. Ҳарбий хизматчилар ва интизом уставлари татбиқ этиладиган бошқа шахсларнинг жавобгарлиги. Хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг маъмурий жавобгарлиги. Юридик шахсларнинг маъмурий жавобгарлиги.

13-мавзу. Маъмурий жазо

Маъмурий жазо чоралари ва унинг мақсади. Маъмурий жарима. Ҳақини тўлаш шарт билан олиб қўйиш. Мусодара қилиш. Махсус ҳуқуқдан маҳрум қилиш. Маъмурий қамоққа олиш. Маъмурий жазони тайинлаш

14-мавзу. Маъмурий ҳуқуқ бўйича интизомий ва моддий жавобгарлик

Интизомий-ҳуқуқий мажбуриятлар тушунчаси ва хусусиятлари. Маъмурий ҳуқуқ бўйича интизомий жавобгарлик. Маъмурий ҳуқуқ бўйича моддий жавобгарлик.

15-мавзу. Маъмурий жараён

Маъмурий жараён ва унинг хусусиятлари. Маъмурий жараён тушунчаси. Маъмурий жараённинг умумий босқичлари. Маъмурий-процессуал нормалар. Маъмурий-процессуал муносабатлар.

16-мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича иш юритиш

Маъмурий ҳуқуқбузарликлар бўйича иш юритишнинг вазифалари, принциплари ва умумий қоидалари. Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқишга ваколатли бўлган органлар ва ишларнинг тааллуқлилиги. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги баённома

17-мавзу. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни юритишда қатнашувчи шахслар

Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишни юритишда қатнашувчи шахсларнинг ҳуқуқий ҳолати. Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги иш юзасидан чиқарилган қарор хусусида шикоят бериш ва протест билдириш

18-мавзу. Давлат бошқарувида қонунийлик ва интизомни таъминлаш

Давлат бошқарувида қонунийлик ва интизом тушунчаси. Давлат бошқарувида қонунийлик ва интизомни таъминлаш услублари. Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлис, Вазирлар Маҳкамаси назорати

III. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

- 1.Маъмурий ҳуқуқ фанининг ўзига хос хусусиятлари
- 2.Маъмурий ҳуқуқ манбалари ва уларнинг турлари.
- 3.Давлат хизматчилари.
- 4.Маъмурий ҳуқуқий муносабатлар.
- 5.Маъмурий ҳуқуқий муносабатларнинг субъектлари ва объектлари.
- 6.Маъмурий ҳуқуқий нормалар
- 7.Маъмурий ҳуқуқбузарлик
- 8.Маъмурий жавобгарлик
- 9.Вояга етмаганларнинг маъмурий ҳуқуқбузарлиги
- 10.Вояга етмаганларнинг маъмурий жавобгарлиги
- 11.Маъмурий жараён
- 12.Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритиш
- 13.Маъмурий ҳуқуқ соҳасида назорат
14. Умумий ўрта таълим муассасаларини бошқариш
- 15.Ўрта махсус таълимни тизимида бошқариш
- 16.Олий таълимни бошқариш.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Аудиториядан ташқари вақтда бажариладиган мустақил ишлар қуйидаги турларда амалга оширилиши тавсия этилади:

- эссе – долзарб мавзу бўйича шахсий фикрини танқид, публицистик ва бошқа жанрларда ёзма баён қилиш;
  - докладлар тайёрлаш;
  - курс иши ёзиш;
  - конспект ёзиш;
  - глоссарий тузиш;
  - индивидуал ва гуруҳий ўқув лойиҳаси;
  - кейс-топшириқларини бажариш;
  - мавзули портфолиолар тузиш;
  - ахборот-таҳлилий материаллар билан ишлаш;
  - манбаалар билан ишлаш;
  - инфографика тузиш;
  - чизма-гасвирий моделлар (интеллект-карт, фрейм, мантикий граф ва ҳ.к.) яратиш;
  - мултимедиали тақдиротлар яратиш;
  - дарсларнинг методик ишланмаларини тайёрлаш;
  - дарсдан ташқари машғулотлар ишланмаларини тайёрлаш;
- таълим йўналиши(мутахассислик)нинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда мустақил ишларнинг бошқа турларидан фойдаланиш мумкин.

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

- 1.Маъмурий ҳуқуқ - ҳуқуқ тармоғи сифатида
- 2.Маъмурий ҳуқуқ манбалари

	<p>3.Маъмурий жавобгарликни қўллаш асослари</p> <p>4.Маъмурий жавобгарлик тамойиллари</p> <p>5. Маъмурий жазо турлари</p> <p>6.Фуқораларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ва аҳолининг соғлиқни сақлаш соҳасидаги маъмурий ҳуқуқбузарликлар учун маъмурий жавобгарлик</p> <p>7.Табиий муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатни фойдаланиш соҳасидаги маъмурий ҳуқуқбузарликлар учун маъмурий жавобгарлик</p> <p>8.Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритиш</p> <p>9.Одил судлов, жамоат ва бошқарувнинг белгиланган тартибга тажовуз қилувчи ҳуқуқбузарликлар учун маъмурий жавобгарлик</p> <p>10.Саноатдаги, қурилишдаги, иссиқлик энергияси, қишлоқ хўжалиги ва санитария соҳасидаги маъмурий ҳуқуқбузарлик учун маъмурий жавобгарлик</p> <p>11.Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни юритиш тартиби</p> <p>12.Вояга етмаганлар, ишлари билан шуғулланувчи туман (шаҳар) комиссиялари ҳақидаги тушунча.</p> <p>13.Ички ишлар (милиция) органлари, давлат инспекцияси органлари (мансабдор шахслари) ҳақидаги тушунча.</p> <p>14.Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни юритиш.</p> <p>15.Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар тўғрисидаги баённома, қарор, ҳал қилувчи қарори ҳақида тушунча.</p>
3.	<p>V. Таълим натижалари (шаклландиган компетенциялар)</p> <p>Талаба билиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Маъмурий ҳуқуқни ижтимоий фанлар тизимидаги ўрни, унинг предмети, маъмурий-ҳуқуқий нормалар, маъмурий-ҳуқуқий муносабатлар, давлат бошқарув ҳужжатлари, давлат бошқарув усуллари ва шакллари, ҳуқуқшунос-педагогнинг касбий-ҳуқуқий онгини шакллантиришдаги роли, ҳуқуқшунослик соҳасида қўлланиладиган тушунчалар ва категориялар тизими, маъмурий ҳуқуқнинг ҳозирги ривожланишига таъсир қилувчи асосий омиллари тўғрисида билимга эга бўлиши; (билим) • Талаба ўз билимларини таҳлил қилиш, маъмурий ҳуқуқга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни шарҳлаш ва қўллаш имкониятига эга бўлади. Маъмурий ҳуқуққа оид қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни Конституцияга ва халқаро-ҳуқуқий стандартларга мос келиши бўйича мониторинг ўтказиш, маъмурий ҳуқуқнинг долзарб муаммолари бўйича ўзининг фикрини мустақил, тўғри ва асосланган ҳолда ифода этиш каби масалаларни ўрганади, маъмурий ҳуқуқ нормаларини тарғиб қилиш зарурлигини тушунтириб бера олишни билиши, кўникма ҳосил қилиши ; (кўникма) • Талаба илмий, методик, педагогик ва ижтимоий фаолиятида назарий билимларни фанга қўллаш кўникмаларига эга бўлади. аҳамиятини

	асослаб бериш каби <i>малакаларига эга бўлиши лозим. (малака)</i>
4.	<p align="center">VI. Таълим технологиялари ва методлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантикий фикрлаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳиоя қилиш учун лойиҳалар
5.	<p align="center">VII. Кредитларни олиш учун талаблар:</p> <p>Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни, билимларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юрита олиш ва жорий, оралий назорати шаклларида берилган топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича топшириқларни бажариш</p>
6.	<p align="center">Асосий адабиётлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Э.Хожиев, Г.Хожиев. Маъмурий ҳуқуқ. Т.: Фан ва технология, 2008.-220б 2. Административное право Республики Узбекистан, учебник, Т., «Адолат», 1999.-65 б. 3. Назаров К., Турсунов А. Маъмурий жавобгарлик. Ўқув кулланма, Самарканд, Сам ДУ нашри, 1999.- 83 б. 4. Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига шарҳлар.- 122 б. <p align="center">Қўшимча адабиётлар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Мирзиёев Шавкат Миромонович. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи. 2021 йил 6 ноябр / Ш.М. Мирзиёев. –Тошкент : Ўзбекистон, 2021. - 6 б. 6. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси, 2020 йил 29 декабр / Ш.М. Мирзиёев. – Тошкент : Ўзбекистон, 2020. – 3 б. 7. Мирзиёев Шавкат Миромонович. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз. Мазкур китобдан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 1 ноябрдан 24 ноябрга қадар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри сайловчилари вакиллари билан ўтказилган сайловолди учрашувларида сўзлаган нутқлари ўрин олган. /Ш.М.Мирзиёев. – Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б 8. Мирзиёев Шавкат Миромонович. Янги Ўзбекистон стратегияси.- Тошкент, 2021. - 8 б. 9. Мактабгача таълим ва тарбия тўғрисида Ўзбекистон

	<p>Республикасининг Қонуни. Қонунчилик палатаси томонидан 2019-йил 22-октябрда қабул қилинган. Сенат томонидан 2019-йил 14-декабрда маъқулланган</p> <p>10. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Т., “Адолат”, 2019.-58 б.</p> <p>11. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси. Т., “Адолат”, 2016.-102 б.</p> <p>12. Жавлиев Н.Б. Ҳуқуқнинг моҳияти: анънавий ва замонавий назариялар. Ўқув кўлланма. Т.: ТДЮИИ, 2010.-96 б.</p> <p>13. Нажимов М.К. Ҳуқуқий онг ва ҳуқуқи маданият. –Т.: ТДЮУ, 2018.-66 б.</p> <p>14. Нажимов М.К. Давлат функциялари. –Т.: ТДЮУ 2018. 64 б.</p> <p>15. Одилқориев Х.Т., Якубов Ш.У. Миллий ҳуқуқий тизим ва ҳуқуқий кадрятлар. Монография. Т.: СМИ-АСИА, 2010 -400 б.</p> <p>16. Найитбоев Ф. Нажимов М. Хозирги замон асосий ҳуқуқий тизимлари (киёсий ҳуқуқшунослик).- Т.: ТДЮУ. 2018 -229 б.</p> <p>Ахборот манбалари:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.lex.uz 2. http://www.senat.uz 3. http://www.gov.uz 4. http://www.mtdp.uz 5. http://www.parlament.uz 6. http://www.ziyonet.uz
7.	<p>Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети томонидан ишлаб чиқилган ва университет Кенгашининг 2022 йил “30.08” 1/3 даги қарори билан тасдиқланган</p>
8.	<p>Фан/модул учун масъуллар ва дастур муаллифлари:</p> <p>Акаева Н.М. – ТДПУ, “Маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими” кафедраси доценти, педагогика фанлари доктори.(Ph.D.)</p> <p>Сайдалиходжаева Н.Ф. – ТДПУ, “Маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими” кафедраси доценти, педагогика фанлари номзоди.</p>
9.	<p>Такризчилар:</p> <p>А.А.Дадашева - Тошкент Давлат транспорт университети Ижтимоий фанлар кафедраси ю.ф.д., профессор</p> <p>М. Сатгарова –Ташкент шаҳар юридик техникуми ўқитувчиси, юридик фанлари номзоди</p>

„Маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими“ кафедраси мудири *Азиз* Х.Нушанкиёзов